

је до нашег времена дошло мало древних карата. Модел смо проверили за средњовековне карте, међу које су ушле на пример следеће карте (год.):

- 1) Карта-схема света Cosmas Indicopleustes (VI в.) ([9, стр. 20, сл. 1]), [16, стр. 122, сл. 56]).
- 2) Равна карта Cosmas Indicopleustes (VI в.) [16, стр. 67, сл. 31].
- 3) Арапска карта 950. год. (ал-Истахри) [11, стр. 221, сл. 45].
- 4) Макробијева карта (X-XI в.) ([276, стр. 85, сл. 9], [11, стр. 222, сл. 46]).
- 5) Карта из XI в. (рукопис Cottoniana, Британски музеј) [11, стр. 223, сл. 47].
- 6) Карта из XII в. (Торинска библиотека) [10, стр. 300, сл. 111].
- 7) Неколико европских карата из XIV в. (фонд ГИМ Москве).
- 8) Карта из књиге Sacrobusto: Opusculum Sphericum, 1491. год. [17, стр. 271], из архиве Пулковске опсерваторије.
- 9) "Карта света" Борџија (XV в.) [10, стр. 633, сл. 162].
- 10) Карта из књиге Sacrobusto: Mundialis Sphere Opusculum, 1519. год. [17, стр. 50].
- 11) Карта Т. Окупарија из 1522. год.
- 12) карта Корнелијуса Николаи из 1598. год.
- 13) Глобус из XVII в. Три последње карте су у фонду ГИМ Москве.
- 14) Неколико карата новог времена и савремена карта.
- 15) Три средњовековне карте из XV-XVI в. из књиге "Eberhard Schroeder, Duerrer Kunst und Geometrie" (Berlin, 1980).

На овом материјалу је принцип побољшања карата у потпуности потврђен, што је омогућило да се та метода примени на грубо датирање других древних карата. Ради тога је потребно узети конкретну карту, саставити њен код и конструисати график $S(T_0, T)$ за уређени списак карата. Мењајући број T_0 треба постићи да график изгледа као график на сл. 14.1. То ће и одредити место размотрене карте у односу на друге карте. Добијени су следећи резултати: 1) чувена карта из Птоломејеве "Географије" (изд. Баслера, 1545. год. [276, стр. 97, сл. 11]) доспела је у XIV-XVI в., тј. у време публикаовања те књиге, што нас упућује да се сетимо аналогне ситуације са Птоломејевим "Алмагестом" (в. горе); 2) не мање позната античка карта Tabula pentingeriana [11, стр. 232-233, сл. 48] долази у XI-XII в., а традиционално се везује за време Октавијана Августа; 3) серија античких карата (истина, те карте су касније реконструкције по словним описима у древним текстовима [276]): Хесиод (традиционално VIII в. п.н.е. [276, стр. 38, сл. 1]); Хекатеј (традиционално VI-V в. п.н.е. [276, стр. 39, сл. 1]); Херодот (традиционално V в. п.н.е. [276, стр. 14, сл. 2]); Демокрит (традиционално V-IV в. п.н.е. [276, стр. 45, сл. 2]); Ератостен (традиционално 276-194 год. п.н.е. [276, стр. 68, 71, сл. 6]); Кратеров "глобус" (традиционално 168-165 год. п.н.е. [276, стр. 77, сл. 7]); приликом њиховог датирања помоћу графика $S(T_0, T)$ у односу на горе наведену скалу, те карте доспевају у период VII-XIII в. и, узгред, долазе после карте Козме Индикоплеуста.

Аналогна метода може бити формулисана и за нумизматички материјал, али је ту разрада статистичког модела који допушта ефективну проверу сложенија.